

Fauske 26.november 2015

Hemnes kommune
Sentrumsveien 1,
8646 Korgen

Klage på vedtak om plan for snøskuterløyper i Hemnes kommune med forskrift om kommunalt løypenett

Forum for Natur og Friluftsliv i Nordland (FNF Nordland) er et nettverk for 14 natur- og friluftslivsorganisasjoner i Nordland, med til sammen over 22 000 medlemskap. FNF Nordland arbeider for å sette friluftslivet og dets behov på dagsorden og øke bevisstheten om helse og livskvalitet samt viktigheten av å ta vare på naturen og miljøet rundt oss. FNF Nordland arbeider også for å sikre arealer for et aktivt friluftsliv. De frivillige natur- og friluftslivsorganisasjonene er med sin demokratiske styreform og åpne medlemsadgang et talerør for de store grupper av allemannsrettighetshavere i norsk utmark.

Viser til kommunestyrevedtak i sak 51/15 2. gangs behandling - Plan for snøskuterløyper i Hemnes kommune med forskrift om kommunalt løypenett. Vedtaket er kunngjort på kommunens nettsider med siste frist for klage 03.12.2015.

FNF Nordland (FNF) påklager med dette vedtaket. Klagen er utarbeidet i samarbeid med Naturvernforbundet i Rana og omegn.

Sammendrag

Utredningen påviser store interessekonflikter i forbindelse med alle løypeforslagene, med unntak av to (L4 og L6). Kommunestyret vedtok likevel hele løypenettet bortsett fra L9, men rådmannen ble bedt om å jobbe videre med å få realisert denne. Det er i første rekke løypealternativ L2, L7 og L10 som pekes ut som de aller mest konfliktfylte og som i første rekke må tas ut av hensyn til naturmangfold og friluftsliv. For oss framstår det som uforståelig at kommunen velger å se bort fra den kunnskapen som er innhentet og de innspill fra natur- og friluftslivsinteressene.

Vi mener vedtaket bryter med hensynsplikten til friluftsliv og støypåvirkning og naturmangfold, jf. motorferdselsloven § 4 a. andre avsnitt hvor det heter at kommunen skal ta *særskilt hensyn til støy og andre ulemper for friluftsliv* ved fastsetting av løypene. Hensynet til friluftslivet skal tillegges spesielt stor vekt og snøskuterløyper bør ikke legges i viktige (B) eller svært viktige (A) friluftsområder. Likevel vedtar kommunestyret å legge løyper som genererer mye støy inn i svært viktige friluftslivsområder, blant annet L2 og L7.

Vi kan ikke se at kommunen har vurdert de miljørettslige prinsipper i Naturmangfoldloven (§§ 8 – 12) og kommunens forslag til avbøtende tiltak er ikke tilstrekkelig forankret i vitenskapelige undersøkelser. Kommunen erkjenner at det er vanskelig å vurdere konsekvensene av økt motorferdsel som følge av å tilrettelegge for skuterkjøring for fornøyelsens skyld. Det er fattet vedtak til tross for manglende kunnskap på effektene på naturmangfoldet, og da skal føre-var-prinsippet (§ 9) anvendes.

Bakgrunn for klagen

Hemnes kommune har vedtatt et omfattende løypenett hvor flere av løypene havner i åpenbare konflikter med friluftsliv og naturmangfold. Vedtatt løypenett vil medføre en betydelig økning i støybelastningen for vinterfriluftslivet, samtidig som det skjer i en periode da dyrelivet er sårbare for forstyrrelser. Kommunen har redegjort for naturverdiene men har i liten grad vurdert effektene på naturmangfoldet og ivaretatt naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper (§§ 8-12). Naturmangfoldlovens virkeområde omfatter alle offentlige beslutninger og tiltak som berører naturmangfold og kommunen skal foreta en konkret vurdering av hvilken påvirkning det vil ha for naturmangfoldet. Dessverre finner vi elementer i vedtaket som ikke er forankret i erfaringskunnskap og vitenskapelige undersøkelser - som det forutsettes etter § 8 hvor det heter at *offentlige beslutninger skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger*. Når kommunen ikke vet nok om effektene på naturmangfoldet så skal føre-var-prinsippet (§ 9) anvendes. For løypene med åpenbare interessekonflikter foreslår kommunen ulike avbøtende tiltak som *antas* å kunne bøte for de negative konsekvensene. De er i liten grad basert på vitenskapelig undersøkelser og erfaringskunnskap. Den samlede belastningen på naturmangfoldet er heller ikke vurdert (jf. § 10).

I høringen etterspurte vi hvilke faglig begrunnelser kommunen la til grunn for fastsetting av tidspunkt for stenging av løyper som kommer i konflikt med blant annet friluftsliv og naturmangfold. Blant annet foreslås det å stenge konfliktfylte løyper den 15. april. Hemnes kommune skriver i sin kommentar at tidspunktet for stenging av løypene ikke er gitt med grunnlag i vitenskapelige undersøkelser, av den enkle grunn at det foreligger minimalt med undersøkelser på temaet. Datoen for stenging av løyper er først og fremst fastsatt på grunn av at samme dato brukes i hensyn til reindrift. Hemnes kommune legger heller ikke kunnskap til grunn når de viser til erfaringer fra dispensasjonspraksis i nasjonalparker og fra fylkesmann. Det er imidlertid et vesentlig poeng at løyper tilrettelagt for fornøyleskjøring med snøskuter medfører betydelig større omfang av trafikk, forstyrrelser og støypåvirkning enn det dispensasjonspraksisen i nasjonalparker genererer. Erfaringer fra forsøksordningene med snøskuterløyper for fornøyleskjøring viser at antall kjøretøyer og trafikkbelastningen av både lovlig og ulovlig kjøring vil øke. Hemnes kommune erkjenner at det er vanskelig å forutse hvor mye trafikken vil øke, og da faller det på sin egen urimelighet å vedta et løypenett av et slikt omfang.

Den samla belastningen på naturmangfoldet blir ikke vurdert (jf. § 10), og en konsekvensvurdering av den samlede støybelastningen på friluftslivet er fraværende. Hemnes kommune mener blant annet at eksisterende snøskutertrafikk (nyttekjøring og isfiskeløyper) reduserer konfliktnivået (for L3 og L5). FNF må i den sammenheng gjenta at støypåvirkningen må forventes å øke ytterligere med løyper tilrettelagt for fornøyleskjøring. Vi kan ikke se hvorfor det skulle redusere konflikten, tvert om så øker konfliktnivået i takt med støynivået.

I tillegg er kartlegging og verdsetting av friluftsområder vinterstid utført etter feil veileder for slikt arbeid, og involveringen som er understreket i veilederen er ikke fulgt. Mellom annet er ikke frivillige organisasjoner med interesser innenfor friluftsliv involvert i arbeidet.

FNF registrerer at Hemnes kommune gjennom planprosessen har vært svært opptatt av å oppnå eget mål om å realisere et stort og sammenhengende løypenett for fornøyleskjøring med snøskuter. Det virker å være liten eller ingen vilje til å ta ut de mest konfliktfylte løyper dersom det skulle medføre at løypene ikke kan kobles sammen til ett løypenett. Kommunen

tar ut L9 og L3 blir ikke åpnet før en avtale med svenske myndigheter er på plass. L9 ville uansett ikke kunne realiseres som følge av manglende samtykke fra grunneier. Utredningen viser at løypa hadde høyeste konfliktnivå for både friluftsliv, naturmangfold og for reindrift. I stedet for å legge løypeplanen helt bort, så vedtar kommunestyret følgende; *«Rådmannen bes jobbe for å få inn løypene som er tatt ut av forslaget, med særlig fokus på å få inn L9, Korgfjellet.»*.

L2 og L7 peker seg ut som de aller mest konfliktfylte løypealternativene og etter vår tolkning av lovverket skulle kommunen tatt disse ut av planen. Men for kommunen er disse løypeforslagene av avgjørende betydning for nå målsetningen om et sammenkoblet løypenett for skuterkjøring til fornøyelsesformål. L2 og deler av L7 ligger i friluftsområde 19 som er et svært viktig friluftsområde. Kommunen gjør blant annet følgende vurderinger for disse løypene: *«Det finnes ingen tilsvarende friluftsområder i kommunen, men utbredelsen på friluftsområdet er så stor at det vil fremdeles være store områder innenfor 19 som ikke blir påvirket. De påvirkede områdene vil være i randsonen av friluftsområdet.»*.

FNF må presisere at de mest tilgjengelige, brukte og mest attraktive delene av Okstindan vinterstid er nettopp nord- og vestsida. Det er også i disse områdene Hemnes Turistforening har sine fire hytter. Vinterturaktiviteten for folk flest handler om å gå til/fra og mellom disse hyttene, mens de høyest beliggende områdene med bre og tinder av klimamessige grunner mer sjelden kan brukes. Dermed faller begrunnelsen fra Hemnes kommune om at det stadig vil være områder innenfor 19 som er upåvirket bort – det er de områdene som er minst brukte og tilgjengelige som blir upåvirket.

L2 fører til at vinterturer til tre av hyttene i Hemnes Turistforening (Gressvasshytta, Kjensvasshytta og Rabothytta) ikke kan skje uten betydelig støypåvirkning. Bare Gressvasshytta kan nås fra øst/sør uten støypåvirkning.

Hemnes kommune har blant annet følgende kommentarer til Fylkesmannens innspill for dette løypealternativet; *«Det er vanskelig å finne en alternativ plassering av denne løypa som ikke kommer i konflikt med skigående til Rabothytta. Det vil også være umulig å etablere en avstand mellom scootertraseen og traseen som brukes til Rabothytta, slik at støy fra scootere ikke er hørbar. Det er lite trolig at støy fra scootertraseen vil være hørbar ved Rabothytta, men den vil være godt hørbar for Skigående ved scooterløypa.»*.

L7 kommer i konflikt med friluftsliv, naturmangfold og har høy støypåvirkning på lydmiljøet. I utredningen havner den på høyeste konfliktnivå (-3 Store negative konsekvenser) for friluftsliv og naturmangfold. Traseen går gjennom viktige friluftslivsområder og viktige dalfører for anmarsj til Gråfjellhytta og Rabothytta og Okstindan. Traseen går flere steder gjennom inngrepsfrie naturområder.

Hemnes kommune har blant annet gjort følgende vurderinger for denne løypa: *«L7 går innom friluftsområde 13(B) og 19(A). Det finnes ingen friluftsområder i nærhet med samme kvaliteter som 13. Området har et meget godt lydmiljø som preges av lite forstyrrelser. Lydmiljøet i friluftsområdene vil påvirkes negativt ved etablering av trasé.»*

Gjennom høringsinnspill fra berørte parter, utredningene og fra kommunens egne vurderinger hersker det ingen tvil at løypealternativene L2 og L7 kommer i betydelig konflikt med friluftsliv. Støypåvirkningen fra disse løypene vil være av et omfang som ikke er forenlig med tradisjonelt friluftsliv og løypene planlegges i de viktigste friluftslivsområdene. Ved fastsetting av løypene skal kommunen ta særskilt hensyn til støy og andre ulemper for friluftslivet, jf. § 4 a. (forskrift om bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag), andre avsnitt; *«hensynet til friluftslivet står i en særstilling og skuterløyper bør ikke legges i*

viktige eller svært viktige friluftsområder». Konsekvensen av L2 og L7 er at friluftsliv i de mest tilgjengelige og brukte områdene i Okstindan vil bli sterkt påvirket av støy, og at det ikke vil være mulig å praktisere tradisjonelt friluftsliv i tilknytning til turistforeningshyttene i området uten betydelig støypåvirkning. Vi mener kommunens vedtak om å tillate løypeetrase L2 og L7 bryter med hensynsplikten og derfor må tas ut av løypeplanen.

For løypealternativ L10 mener vi også at hensynsplikten i forhold til friluftsliv og støypåvirkninger er brutt. Blant kommunens egne vurderinger er som følger: *«Nærturområdet på Bjerka vil bli påvirket av løypeforslaget. Det er ingen alternativer til tilsvarende områder på Bjerka. Det er uheldig at løypa ligger så nært støyømfintlig bebyggelse. ... Løypa har et godt lydmiljø fra Stormålvatnet til Vekthaugen. Lydmiljøet i friluftsområdene vil påvirkes negativt ved etablering av trasé...»*

I utredningen for L10 havner den på høyeste konfliktnivå (-3 Store negative konsekvenser) for naturmangfold, med følgende funn/registreringer *«I Bjerkalia er det spill/parringsområde for storfugl (ID:BA00046737). Verdien på området er B. Det er registrert funn i Nordlandsatlas som er unntatt offentlighet.»*

I proposisjonen (Prop. 35 L (2014–2015)) skriver departementet følgende *«Hensynsplikten må anses brutt dersom kommunen legger løyper med tilhørende rasting for nære hekkeplasser, hi, spillplasser el.l. slik at det er fare for at hekking mv oppgis, eller gjennom særlig sårbare eller truede botaniske forekomster der skader på vegetasjon eller markdekke kan oppstå ved lite snødekke.»* FNF mener at hensynet til naturmangfoldet ikke ivaretas i dette løypealternativet. Kommunen har heller ikke vurdert løypealternativet opp mot de miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven (§§ 8-12). Førre-var-prinsippet må legges til grunn da det ikke kan fremlegges naturvitenskapelig dokumentasjon på at en økning i snøskuterkjøring ikke vil være til unødig belastning for de sårbare naturverdiene som er påvist. De foreslåtte avbøtende tiltak er heller ikke naturvitenskapelig og faglig forankret. Når kommunen ikke vet nok om effektene på naturmangfoldet så skal førre-var-prinsippet (§ 9) anvendes.

Konklusjon

Utredningen påviser store interessekonflikter i forbindelse med alle løypeforslagene, med unntak av to (L4 og L6). Kommunestyret vedtok likevel hele løypenettet bortsett fra L9, men rådmannen ble bedt om å jobbe videre med å få realisert denne. Kommunen velger altså å se bort fra den kunnskapen som er innhentet. Det er i første rekke løypealternativ L2, L7 og L10 som pekes ut som de aller mest konfliktfylte og som vi mener må tas ut av hensyn til naturmangfold, friluftsliv og støypåvirkning.

FNF påklager kommunestyrevedtak i sak 51/15 2. gangs behandling - Plan for snøskuterløyper i Hemnes kommune med forskrift om kommunalt løypenett.

For FNF Nordland

Erling Solvang
Styreleder

Gisle Sæterhaug
Daglig leder

Kopi (per e-post) til:

Hemnes kommune

Nordland fylkeskommune v/ Plan og miljø

Fylkesmannen i Nordland v/ Miljø og Reindrift

Norsk Friluftsliv